

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

26 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Boico Victor

a judecat în ședință, fără citarea părților recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia oficiul Central, Sîrbu Lilia prin care solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 05 iunie 2018, în cauza penală privindu-i pe

Vasilcov Veaceslav XXX, născut la XXX, originar și domiciliat în XXX.

Grișciuc Andrei XXX, născut la XXX, originar și domiciliat în XXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 17.05.2016 – 27.02.2018 (prima instanță);
2. 29.03.2018 – 05.06.2018 (instanța de apel);
3. 13.08.2018 – 26.02.2019 (instanța de recurs ordinar).

Asupra recursurilor în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Cimișlia (sediul Leova) din 27 februarie 2018, s-a încetat procesul penal în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei învinuiți în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (4) lit. a), b), c) Cod penal, din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

1.1 Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Vasilcov Veaceslav, activând în funcția de ofițer de investigații al biroului zonal Poliție Criminală al sectorului de poliție nr. 3 (Sărăteni) al Inspectoratului de Poliție Leova, fiind numit în această funcție prin ordinul nr. 287 ef. din 16.05.2014 și fiind, astfel, conform art. 123 alin. (2) din Codul penal persoană publică, contrar prevederilor art. 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la Roma la 04.11.1950, în vigoare pentru Republica Moldova de la 12.09.1997; art. 24 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994; art. 10 alin. (1), alin. (3), art. 11 alin. (8) și (9) din Codul de procedură penală, art. (4), art. 18, art. 26 alin. (1) lit. a), art. 28

alin. (1) lit. g), art. 35 alin. (1) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului; art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (1), art. 6 alin. (1) și art. 7 din Legea nr. 218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc, Regulile de aplicare a mijloacelor speciale de către colaboratorii organelor de interne și militarii trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne, aprobate prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1275-XII din 15.02.1993, Regulile de aplicare a mijloacelor speciale și a armelor de foc, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 474 din 19.06.2014 care-1 obligau să-și desfășoare activitatea exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, să nu aplice, să nu încurajeze și nu tolereze tortura, tratamentul inuman sau degradant, să nu maltrateze pe nimeni fizic sau psihic, să nu aplice acțiuni sau metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, să aplice forța fizică și mijloacele speciale doar în strictă conformitate cu legea și în cazul în care metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea atribuțiilor poliției, să evite aplicarea forței fizice, pe cât posibil, împotriva minorilor, să apere viața, integritatea corporală, sănătatea și libertatea persoanei, să aibă un comportament demn și respectuos pentru persoane, să nu abuzeze de calitatea oficială și să nu compromită, prin activitatea sa publică, prestigiul funcției sau al autorității din care face parte - în loc de aceasta, intenționat, a comis acte de tortură în următoarele împrejurări.

Astfel la 16 octombrie 2015, în perioada de timp 12:30 - 14:30, polițistul Vasilcov Veaceslav, împreună cu șeful de post, ofițer superior de sector al postului de poliție Cneazevca al sectorului de poliție nr. 3 (Sărăteni) al Inspectoratului de Poliție Leova, Grișciuc Andrei, fiind investit cu funcție de prevenirea, curmarea și descoperirea infracțiunilor, în scopul de a obține de la minorii XXX și XX recunoașterea sustragerii bunurilor materiale din casa cet. Vacula Elena, din XXX, i-au luat de acasă și de la ore pe minorii respectivi, fără permisiunea și în lipsa părinților, după care, i-au purtat cu automobilul personal prin satul XXX și în preajma satului. Tot atunci, cu consimțământul expres și tacit al colegului Grișciuc Andrei, cet. Vasilcov Veaceslav i-a încătușat pe minori, i-a amenințat cu aplicarea forței fizice și chiar a aplicat lui XXX o lovitură cu palma în regiunea feții. Ulterior, în timp ce se aflau în fâșia forestieră din preajma satului XXX, cet. Vasilov Veaceslav, cu consimțământul expres și tacit al șefului de post Grișciuc Andrei, l-a încătușat pe minorul XXX de un copac și l-a ținut în așa poziție circa 20-30 minute, acțiuni care în cumul cu cele îndeplinite anterior au cauzat victimelor dureri fizice și psihice puternice.

Grișciuc Andrei, activând în funcția de șef de post, ofițer superior de sector al postului de poliție Cneazevca al sectorului de poliție nr. 3 (Sărăteni) al Inspectoratului de Poliție Leova, fiind numit în această funcție prin ordinul nr. 572 ef. din 19.09.2014 și

fiind, astfel, conform art. 123 alin. (2) din Codul penal persoană publică, contrar prevederilor art. 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la Roma la 04.11.1950, în vigoare pentru Republica Moldova de la 12.09.1997; art. 24 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994; art. 10 alin. (1), alin. (3), art. 11 alin. (8) și (9) din Codul de procedură penală, art. (4), art. 18, art. 26 alin. (1) lit. a), art. 28 alin. (1) lit. g), art. 35 alin. (1) din Legea nr. 320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului; art. 4 alin. (1), art. 5 alin. (1), art. 6 alin. (1) și art. 7 din Legea nr.218 din 19.10.2012 privind modul de aplicare a forței fizice, mijloacelor speciale și a armelor de foc, Regulile de aplicare a mijloacelor speciale de către colaboratorii organelor de interne și militarii trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne, aprobate prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1275-XII din 15.02.1993, Regulile de aplicare a mijloacelor speciale și a armelor de foc, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.474 din 19.06.2014 care-l obligau să-și desfășoare activitatea exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, să nu aplice, să nu încurajeze și nu tolereze tortura, tratamentul inuman sau degradant, să nu maltrateze pe nimeni fizic sau psihic, să nu aplice acțiuni sau metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, să aplice forța fizică și mijloacele speciale doar în strictă conformitate cu legea și în cazul în care metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea atribuțiilor poliției, să evite aplicarea forței fizice, pe cât posibil, împotriva minorilor, să apere viața, integritatea corporală, sănătatea și libertatea persoanei, să aibă un comportament demn și respectuos pentru persoane, să nu abuzeze de calitatea oficială și să nu compromită, prin activitatea sa publică, prestigiul funcției sau al autorității din care face parte - în loc de aceasta, intenționat, a comis acte de tortură în următoarele împrejurări.

Astfel la 16 octombrie 2015, în perioada de timp 12:30- 14:30, polițistul Grișciuc Andrei , împreună cu ofițerul de investigații al biroului zonal Poliție Criminală al sectorului de poliție nr. 3 (Sărăteni) al Inspectoratului de Poliție Leova, Vasilcov Veaceslav, fiind investit cu funcție de prevenirea, curmarea și descoperirea infracțiunilor, în scopul de a obține de la minorii XXX și XXX recunoașterea sustragerii bunurilor materiale din casa cet. XX, din s. XX, XXX, i-au luat de acasă și de la ore pe minorii respectivi, fără permisiunea și în lipsa părinților și i-au purtat cu automobilul personal al colegului Vasilcov Veaceslav prin satul XXX și în preajma satului. Tot atunci, cet. Grișciuc Andrei a admis prin consimțământul său expres și tacit ca colegul său Vasilcov Veaceslav să-i încâtușeze pe minori, să-i amenințe cu aplicarea forței fizice și chiar să-i aplice lui XXX o lovitură cu palma în regiunea feții. Ulterior, în timp ce se aflau în fâșia forestieră din preajma satului XXX, Grișciuc Andrei, a admis prin consimțământul său

expres și tacit ca polițistul Vasilcov Veaceslav să-l încătușeze pe minorul XXX de un copac și să-l țină în așa poziție circa 20-30 minute, acțiuni care în cumul cu cele îndeplinite anterior au cauzat victimelor dureri fizice și psihice puternice.

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura r-l Leova, Grigoraș Valentina, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpații Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei să fie recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (4) lit. a), b), c) Cod penal, fiindu-le stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 12 ani.

În argumentarea apelului procurorul a invocat că:

- instanța de judecată neîntemeiat a încetat procesul penal în privința acestora, considerând că odată cu emiterea ordonanței de pornire a urmăririi penale, urmează a fi calculat termenul calității de bănuț a lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, din 04.11.2015, deoarece odată cu pornirea urmăririi penale organul de urmărire penală a început procesul de administrare a probelor, iar în urma acumulării acestora, la 13.04.2016, lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei le-a fost înaintată învinuirea, astfel, reieșind din prevederile art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, nu a fost depășit termenul de bănuț de 3 luni de zile;

- articolul 63 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede expres și exhaustiv că persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin procesul-verbal de reținere, ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate și prin ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț;

- aliniatul (2) pct. 3) al art. 63 din Codul de procedură penală, prevede că organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate mai mult de 3 luni, iar cu acordul Procurorului General și al adjuncților săi mai mult de 6 luni;

- în speță, în privința cet. Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei nu a fost dispus careva act procesual din rândul celor menționate în art. 63 alin.(1) din Codul de procedură penală, în virtutea căruia numiții ar fi obținut calitatea de bănuț în cauza penală nr. 2015238011, termenele prevăzute la alin. (2) pct. 3) al art. 63 din Codul de procedură penală nefiind aplicabile situației;

- conform art. 65 alin. (2) pct. 27) Cod de procedură penală învinuiții Vasilcov Victor și Grișciuc Andrei au avut dreptul să atace, în modul prevăzut de art. 313 Cod de procedură penală, acțiunile și hotărârile organului de urmărire penală. Însă, nici la una din aceste faze a procesului penal nici unul din inculpați, ori apărătorii acestora, nu au atacat cu plângeri, în modul stabilit de lege, actele procedurale, la care instanța de judecată face referire;

- la momentul începerii urmăririi penale până la punerea cet. Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei sub învinuire, numiților nu numai că nu le-a fost atribuită careva calitate procesuală ci cu participarea lor nu au fost efectuate alte acțiuni de urmărire penală, în

privința lor nu au fost dispuse și efectuate careva măsuri speciale de investigații, aceștia continuând fără careva restricții activitatea în cadrul IP Leova;

- instanța eronat a considerat ca fiind lovite de nulitate ordonatele de punere sub învinuire din 13.04.2016, privind punerea sub învinuire a lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, deoarece potrivit art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată - când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță;

- încălcarea procesuală la care se referă instanța nu se atribuie la încălcările prevăzute de alin. (2) art. 251 Cod de procedură penală, iar în cazul în care nu a fost invocată în cursul efectuării acțiunii sau la terminarea urmăririi penale, nu mai poate fi invocată la examinarea cauzei. Astfel, nici la înaintarea învinuirii și nici la luarea de cunoștință cu materialele cauzei penale atât Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei cât și apărătorii acestora nu au contestat legalitatea ordonanței de punere sub învinuire.

3. Prin decizia Colegiul judiciar al Curții de Apel Comrat din 05 iunie 2018, s-a respins ca nefondat apelul procurorului, cu menținerea sentinței fără modificări.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că, la pronunțarea sentinței prima instanță a stabilit în deplină măsură circumstanțele de fapt și de drept, care au dus la pronunțarea unei sentințe cu soluția corectă, deoarece au fost elucidate circumstanțele care înlătură răspunderea penală a inculpaților pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (4) lit. a) , b), c) Cod penal.

Aplicarea corectă de către prima instanță a legii, soldată cu judecarea justă a cauzei, a determinat instanța de apel să respingă apelul și să mențină integral sentința atacată, fără a pronunța o nouă hotărâre.

Argumentele invocate de către procuror în cererea sa de apel, instanța de apel le-a considerat nefondate, fără suport juridic, fiind interpretată eronat legislația procesual-penală, deoarece prima instanță corect a dispus soluția de încetare pentru motivele invocate.

Potrivit materialelor cauzei, instanța de apel a constatat că la data de 04 noiembrie 2015, de către procurorul în procuratura raionului Leova, Valentin Baidaus a fost emisă ordonanța de pornire a urmăririi penale, unde în dispozitivul ordonanței indică „, pornirea urmăririi penale pe faptul torturării minorilor XXX și XXX de către colaboratorii IP Leova Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei în baza art. 166¹ alin. (4) lit. a), b), c) Cod penal. Efectuarea urmăririi penale pe cauza dată, fiind numită procurorul Grigoraș Valentina” (vol. I, f.d. I).

Instanța de apel a menționat că organul de urmărire penală din start a exclus apariția cărorva suspiciuni față de alte persoane, motiv pentru care, corect a statuat prima instanță că „, *calitatea de bănuț în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei a fost atribuită acestora din momentul urmăririi penale, adică 04.11.2015 și a expirat de drept*

la 04.02.2016, dată la care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să înainteze învinuirea lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei sau să-i scoată de sub urmărire penală”.

Instanța de apel a conchis, că prin ordonanța privind pornirea urmăririi penale din 04 noiembrie 2015, organul de urmărire penală pentru prima dată expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, însoțită de calificarea juridică -penală a acestei fapte și dincolo de orice dubiu indică că, persoanele concrete sunt urmărite penal pentru această faptă, astfel că organul de urmărire penală a oficializat suspiciunile de săvârșire a unei infracțiuni față de persoane concrete.

Prin urmare, instanța de apel a stabilit că ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț în sensul dispoziției art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, este considerată cea ordonanță în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la pornirea urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă, în speță aceste persoane fiind Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, însoțită de calificarea juridico-penală a faptei. Astfel, organul de urmărire penală oficializează suspiciunile existente privind săvârșirea unei infracțiuni concrete de către o persoană determinată deja, iar în continuare toate acțiunile organului sunt îndreptate spre acumularea de probe întru confirmarea vinovăției acesteia.

Totodată instanța de apel, a consemnat și despre statuările din jurisprudența constatată a Curții Europene, în materie penală noțiunea de acuzație are un sens autonom, aceasta fiind interpretată ca o notificare oficială care emană de la autoritatea competentă a unui reproș de a fi comis o infracțiune. Notificarea nu trebuie să aibă o anumită formă, având acest caracter orice act implicit, care emană de la autoritatea de stat și care produce efecte importante asupra situației persoanei, conținând o acuzație penală implicită.

Totodată instanța de apel, a ținut necesar să specifice faptul că, în decizia Curții Constituționale de inadmisibilitate a sesizării nr. 123g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a art. 274 alin. (7) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (începerea urmăririi penale) nr. 12 din 07.02.2017 (Monitorul Oficial nr.8 91/38 din 24.03.2017) s-a indicat expres că toate acțiunile procesuale care se desfășoară la etapa premergătoare urmăririi penale au un caracter, „*sui generalis*” concentrat asupra scopului de a stabili și confirma existența bănuțului rezonabil cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și este circumscrisă termenului de 30 de zile de la momentul sesizării sau autosesizării organului de urmărire penală sau a procurorului.

Instanța de apel a mai notat că, pornind de la natura scopului acțiunilor la etapa premergătoare a urmăririi penale, aceasta se rezumă la constatarea faptei infracționale (in rem), însă nu și la formularea unei învinuiri în privința persoanei (in persona), această regulă fiind aplicabilă și la etapa pornirii urmăririi penale, așadar în ordonanța de începere a urmăririi penale s-a menționat doar fapta care a condiționat emiterea acesteia (in rem), de altfel în cazul existenței unei bănuțului rezonabil cu privire la săvârșirea unei infracțiuni

de către persoana concretă, organul de urmărire penală în asemenea situație trebuie să acorde toate garanțiile caracteristice acuzației în materie penală.

Instanța de apel a reiterat faptul că, organul de urmărire penală oficializează suspiciunile existente privind săvârșirea unei infracțiuni concrete de către persoane determinate deja și în continuare toate acțiunile organului de urmărire penale sunt îndreptate spre acumularea de probe întru confirmarea vinovăției acestora, luând în considerație faptul că ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț în sensul dispoziției art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, este considerată acea ordonanță în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la pornirea urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă, aceste persoane în speță fiind Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, însoțită de calificarea juridico-penală a faptei se impune concluzia că, calitatea de bănuț în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei li-a fost atribuită acestora din momentul pornirii urmăririi penale, adică din 04.11.2015 și a expirat de drept la 04.02.2016, dată la care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să înainteze învinuirea lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei sau să-i scoată de sub urmărire penală.

Instanța de apel a reținut faptul că în calitate de bănuț în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, odată ce a încetat de drept, ca urmare a expirării termenilor prevăzute la art. 63 alin. (2) Cod de procedură penală, i s-a creat persoanei convingerea fermă că nu mai este bănuț și urmărită penal, adică o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.

Instanța de apel a reiterat faptul că printre garanțiile unui proces echitabil, reglementat de art. 6 din Convenția Europeană, se enumerează și faptul că carențele autorităților nu pot fi imputabile părților și nu trebuie să-i pună într-o situație defavorabilă, ceea ce a fost realizat în speță de către prima instanță, prin dispunerea încetării procesului penal în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, astfel fiind respectate drepturile inculpaților garantate atât de Codul de procedură penală, de Constituția Republicii Moldova, cât și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

4. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia oficiul Central, Sârbu Lilia care indică temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6), Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, cu rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

În argumentarea recursului, recurentul invocă că:

- instanța de apel nu a luat în considerație prevederile art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, care prevede expres și exhaustiv că persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin: procesul – verbal de reținere, ordonanța sau încheierea de aplicare a măsurii preventive neprivative de libertate și prin ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț;

- conform alin. (1)¹) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț și informația despre drepturile prevăzute la art. 64 Cod de procedură penală se aduc la cunoștință în decurs de 5 zile din momentul emiterii a ordonanței, dar nu mai târziu de

ziua în care bănuitul s-a prezentat sau a fost adus silit, ori din momentul de începere a primei acțiuni procedurale efectuate în raport cu acesta;

- la pornirea urmăririi penale și în continuare în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei nu a fost dispus careva act procesual din rândul celor menționate la art. 63 alin. (1) din Codul de procedură penală, în virtutea căruia numiții ar fi obținut calitatea de bănuît în cauza penală;

- procesul penal include mai multe faze, și potrivit art. 64-66 Cod de procedură penală, bănuitul, învinuitul și inculpatul la fiecare fază a urmăririi penale ori a judecării cauzei dispune de un șir de drepturi și obligații, astfel conform art. 65 alin. (2) pct. 27) Cod de procedură penală învinuiții au avut dreptul să atace în modul prevăzut de art. 313 Cod de procedură penală, acțiunile și hotărârile organului de urmărire penală;

- prin decizia Curții Constituționale nr. 25 din 29.03.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 20g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 63 alin. (1) punctele 1)-3) și alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală (recunoașterea calității de bănuît a persoanei), unde în pct. 25, 27, 29 este menționat că noțiunea de „*acuzatie în materie penală*” trebuie înțeleasă în sensul articolului 6 § 1 din Convenție și poate fi definit drept „*notificarea oficială, venită din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale*”, definiție care depinde, de asemenea de existența sau lipsa unor „*repercursiuni importante pentru situația persoanei*” Curtea reține că modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuît reglementate de art. 63 alin. (1) din Codul de procedură penală se referă la prima componentă a conceptului de „*acuzatie în materie penală*” în sensul Convenției, și anume la „*notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale*” prin urmare, Curtea reține că articolul 63 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede o listă exhaustivă de acte procedurale prin care persoanei îi poate fi recunoscută calitatea de bănuît, însă, prin excepția instituită de alin. (1¹) din același articol, legislatorul stabilește anumite garanții pentru situațiile în care organele de urmărire penală desfășoară acțiuni procedurale care au consecințe importante pentru persoană, fapt care corespunde rigorilor dreptului la un proces echitabil stabilit de articolul 20 din Constituția Republicii Moldova;

- de la momentul începerii urmăririi penale pînă la punerea cet. Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei sub învinuire, numiților nu numai că nu le-a fost atribuită careva calitate procesuală, ci cu participarea lor nu au fost efectuate careva acțiuni de urmărire penală, în privința lor nu au fost dispuse și efectuate careva măsuri speciale de investigații, aceștia continuând fără careva restricții activitatea în cadrul IP Leova, astfel prin faptul începerii urmăririi penale nu au fost create repercursiuni importante asupra situației persoanelor;

- instanța eronat a considerat ca fiind lovite de nulitate ordonanțele de punere sub învinuire lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei din 13.04.2016, deoarece potrivit art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală - încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării

acțiunii - când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale - când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată - când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță, încălcarea procesuală la care se referă instanța de fond și instanța de apel nu se atribuie la încălcările prevăzute de alin. (2) art. 251 Cod de procedură penală, iar în cazul în care nu au fost invocate în cursul efectuării acțiunii sau la terminarea urmăririi penale, nu mai poate fi invocată la examinarea cauzei;

- nici la înaintarea învinuirii și nici la luarea de cunoștință cu materialele cauzei penale, atât Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei cât și apărătorii acestora nu au contestat legalitatea ordonanței de punere sub învinuire;

- instanța de apel greșit a interpretat prevederile legislației procedural penale privind reluarea urmăririi penale și greșit a ajuns la concluzia, că, reluarea urmăririi penale a avut loc contrar prevederilor art. 22 alin. (2) Cod de procedură penală și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, deoarece Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei, de facto nu întrunesc nici una din acele trei condiții de aplicare a dreptului de a nu fi urmărit penal, judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă, adică, aceștia pentru fapta imputată lor, nu au fost anterior condamnați ori achitați printr-o hotărâre irevocabilă, sau să fi fost scoși de sub urmărire penală prin ordonanța procurorului, care să aibă calitatea de lucru judecat.

5. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată, că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată că, recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recurs ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă motiv de casare. Colegiul penal constată că aceste prevederi legale deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

Verificând legalitatea hotărârilor atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală invocat de către recurent și-a găsit confirmarea în cauza dată în sensul invocat, sub aspectul că lipsesc motivele pe care se întemeiază soluția instanței de apel, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Sub acest aspect Colegiul penal lărgit menționează că deși instanțele de fond au dispus încetarea procesului penal în privința inculpaților Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei învinuți în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (4) lit. a), b), c) Cod penal, din motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, acestea și-au motivat superficial soluția, fără să evidențieze care anume circumstanțe de fapt și de drept au servit drept temei de a emite astfel de soluție.

Analizând materialele cauzei instanța de recurs a constatat că la 04 noiembrie 2015 de către organul de urmărire penală a or. Leova a fost dispusă pornirea urmăririi penale pe faptul torturării minorilor XXX și XXX de către colaboratorii IP Leova – Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei (f.d.1 Vol. I), fără a fi recunoscuți în calitate de bănuți, la 13 aprilie 2016 de către organul de urmărire penală au fost emise ordonanțele de punere sub învinuire a lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei în baza art. 166¹ alin. (4) lit. a), b), c) Cod penal (f.d. 69-70, 77-78, Vol. I).

De către instanțele de fond a fost reținut ca temei de încetare a procesului penal faptul că „calitatea de bănuț inculpaților Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei a fost atribuită acestora din momentul pornirii urmăririi penale - 04 noiembrie 2015 și a expirat de drept la 04 februarie 2016, dată la care organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu și necondiționat să înainteze învinuirea, sau să-i scoată de sub urmărire penală.”

Instanța de recurs consideră neîntemeiată concluzia instanțelor de fond la acest capitol, deoarece art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că „bănuțul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune pînă la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuț prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: 1) procesul-verbal de reținere; 2) ordonanța sau încheierea de aplicare a unei măsuri preventive neprivative de libertate; 3) ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuț, totodată conform art. 65 alin. (1) Cod de procedură penală „învinuitul este persoana fizică față de care s-a emis, în conformitate cu prevederile prezentului cod, o ordonanță de punere sub învinuire” prin urmare calitatea de învinuit o poate avea persoană în privința căreia a fost emisă ordonanța de

punere sub învinuire fără a fi obligatoriu ca această persoană să precedă mai întâi calitatea de bănuit.

Instanța de recurs specifică că noțiunea de „*acuzatie în materie penală*” trebuie înțeleasă în sensul art. 6 § 1 CEDO și urmează a fi definită ca drept „*o notificare oficială, venită din partea autorităților competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale*”, definiție care depinde de existența sau lipsa unor „*repercusiuni importante pentru situația persoanei (Ibrahim și alții v. Regatul Unit, [MC], hotărârea din 13 septembrie 2016, § 249; Simeonovi v. Bulgaria, hotărârea din 12 mai 2017, § 110)*”.

Astfel, instanța de recurs reține faptul că modalitățile de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit reglementate de art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală presupun în sensul Convenției „**notificarea oficială din partea autorităților competente, privind suspiciunile referitoare la comiterea faptei penale.**”

Sub acest aspect instanța de recurs evidențiază faptul că în speța dată instanțele de fond greșit au apreciat ordonanța de pornire a urmăririi penale drept un act care presupune „*o notificare oficială, venită din partea autorităților competente*”, or nu au urmat careva repercusiuni importante.

Din cele menționate, instanța de recurs remarcă că aprecierea existenței sau a absenței unor repercusiuni importante pentru situația persoanei reprezintă factorul determinant sub aspectul unei „*acuzatii în materie penală*”, în sensul art. 6 § 1 CEDO, cât și sub aspectul dispozițiilor art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală.

Astfel că art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală reprezintă în sine o excepție de la art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală, excepția constând în faptul că în cazul în care față de o persoană există anumite bănuieli rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, organele de urmărire penală au obligația de a recunoaște această persoană în calitate de bănuit în decurs de 5 zile din momentul de începere a primei acțiuni procedurale.

Deși din momentul emiterii ordonanței de pornire a urmăririi penale și până la emiterea ordonanțelor de punere sub învinuire au fost efectuate mai multe acțiuni de urmărire penală, acestea nu au fost în măsura de a crea careva repercusiuni importante asupra situației inculpaților, or aceștia și-au continuat activitatea fără a fi supuși unor restricții în cadrul IP Leova.

Totodată instanța de recurs reține că art. 63 alin. (1) Cod de procedură penală prevede o listă **exhaustivă** de acte procedurale prin care persoanei îi poate fi recunoscută calitatea de bănuit, excepție la cele invocate supra pot servi prevederile art. 63 alin. (1¹) Cod de procedură penală, în care legislatorul a stabilit anumite garanții pentru situațiile în care organele de urmărire penală desfășoară acțiuni procedurale care au consecințe importante pentru persoană, fapt care corespunde rigorilor dreptului la un proces echitabil.

În această ordine de idei, Colegiul penal lărgit menționează că de către organul de urmărire penală nu au fost admise careva încălcări a legislației în vigoare în momentul în

care lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei li s-a înaintat învinuirea, or la acel moment ei nu aveau calitate de bănuți.

Totodată instanța de recurs consideră eronată concluzia instanțelor de fond cu privire la nulitatea ordonanțelor de punere sub învinuire a lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei din 13 aprilie 2016, astfel că conform art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală *„încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.”*

După cum urmează din materialele cauzei la prezentarea materialelor cauzei învinuiților și apărătorilor acestora (f.d. 126-127 Vol. I) ultimii au solicitat efectuarea unei expertize psihologico-psihiatrice repetate a părților vătămate XXX și XXX, solicitarea fiind respinsă de către procuror (f.d 128 Vol. I), ulterior la 30 martie 2017 de către prima instanță a fost emisă încheierea prin care s-a dispus efectuarea expertizei psihologico-legală suplimentară (f.d. 275-277 Vol. I).

Având în vedere faptul că atât la înaintarea învinuirii cât și la luarea de cunoștință cu materialele dosarului apărarea cât și inculpații nu au invocat careva încălcări ale prevederilor legale care ar duce la anularea ordonanțelor de punere sub învinuire, instanța de recurs consideră că aceste ordonanțe prin neatacare în termen au fost acceptate de partea apărării.

Colegiul penal lărgit ține să menționeze faptul că concluzia instanțelor de fond cu privire la încetarea procesului penal în privința inculpaților Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei este una pripită, lipsită de argumentare juridică, cauza fiind examinată superficial fără a ține cont de circumstanțele de fapt și de drept enumerate supra, iar eroarea admisă de ambele instanțe inferioare nu poate fi corectată de instanța de recurs ordinar, motiv din care urmează a fi admis recursul declarat de procuror, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Totodată instanța de recurs ordinar menționează faptul că, în cadrul Curții de Apel Comrat activează 6 judecători, dintre care S. Gubenco este suspendat din funcție, iar judecătorii Starciuc Ștefan, Caraianu Liudmila și Galupa Marian au examinat cauza penală în privința lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei în ordinea de apel, participarea acestora la rejudecarea cauzei în ordine de apel a cauzei fiind imposibilă.

Astfel, reținând cele expuse supra și reieșind din faptul că la această instanță de judecată este imposibilă formarea unui complet de judecători compatibili pentru a examina cauza în ordine de apel, Colegiul penal lărgit conchide de a desemna pentru rejudecarea cauzei de învinuire a lui Vasilcov Veaceslav și Grișciuc Andrei învinuiți în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (4) lit. a), b), c) Cod penal Curtea de Apel Cahul care este egală în grad.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia,

să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul declarat, nominalizate în prezenta decizie, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță, în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere cuvenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

6. Conducându-se de prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia oficiul Central, Sîrbu Lilia, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 05 iunie 2018 în cauza penală privindu-i pe **Vasilcov Veaceslav XXX și Grișciuc Andrei XXX**, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu este supusă căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată la **28 martie 2019**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor